ARMOEDEMONITOR WIJCHEN 2016

Ontwikkelingen in het armoedebeleid in de periode 2010 - 2016

INHOUDSOPGAVE

1. Aanleiding en leeswijzer 3
2. Armoede in Nederland 3
3. Korte schets gemeente Wijchen 4
Globale omvang armoedeproblematiek 4
Beleid en recente wijzigingen 5
4. Het gebruik van de minimaregelingen in Wijchen 8
Kwijtscheldingsbeleid 8
Individuele inkomenstoeslag 9
Regeling duurzame gebruiksgoederen 9
Regeling chronisch zieken en gehandicapten 10
Regeling indirecte studiekosten 10
Overige (individuele) verstrekkingen 11
Collectieve Zorgverzekering 12
Geldterugregeling 13
5. De wijze van dienstverlening 14
6. Conclusies en beleid 15

1. AANLEIDING EN LEESWIJZER

Bij de bespreking van de eerste armoedemonitor (07 IZ 082) is met de raad afgesproken dat een dergelijke monitor eens in de twee jaar aan de raad wordt voorgelegd. De armoedemonitor over de jaren 2005 en 2006 werd in april 2007 in de raad besproken. Begin 2009 werd duidelijk dat de economische recessie grote gevolgen zou hebben voor het gemeentelijk beleid. Mede hierdoor is het niet gelukt de armoedemonitor in 2009 voor te leggen aan de raad en is de tweede armoedemonitor (10 AZ 018) een jaar opgeschoven. Een derde armoedemonitor is in 2014 aan de raad voorgelegd (14 IZ 207).

Voor u ligt nu de armoedemonitor 2016. Doel van deze monitor is:

a. De armoedeproblematiek in de gemeente Wijchen inzichtelijk te maken.
b. Het gebruik van de bestaande minimaregelingen te evalueren en te bezien welke wijzigingen in het beleid wenselijk en/of noodzakelijk zijn.

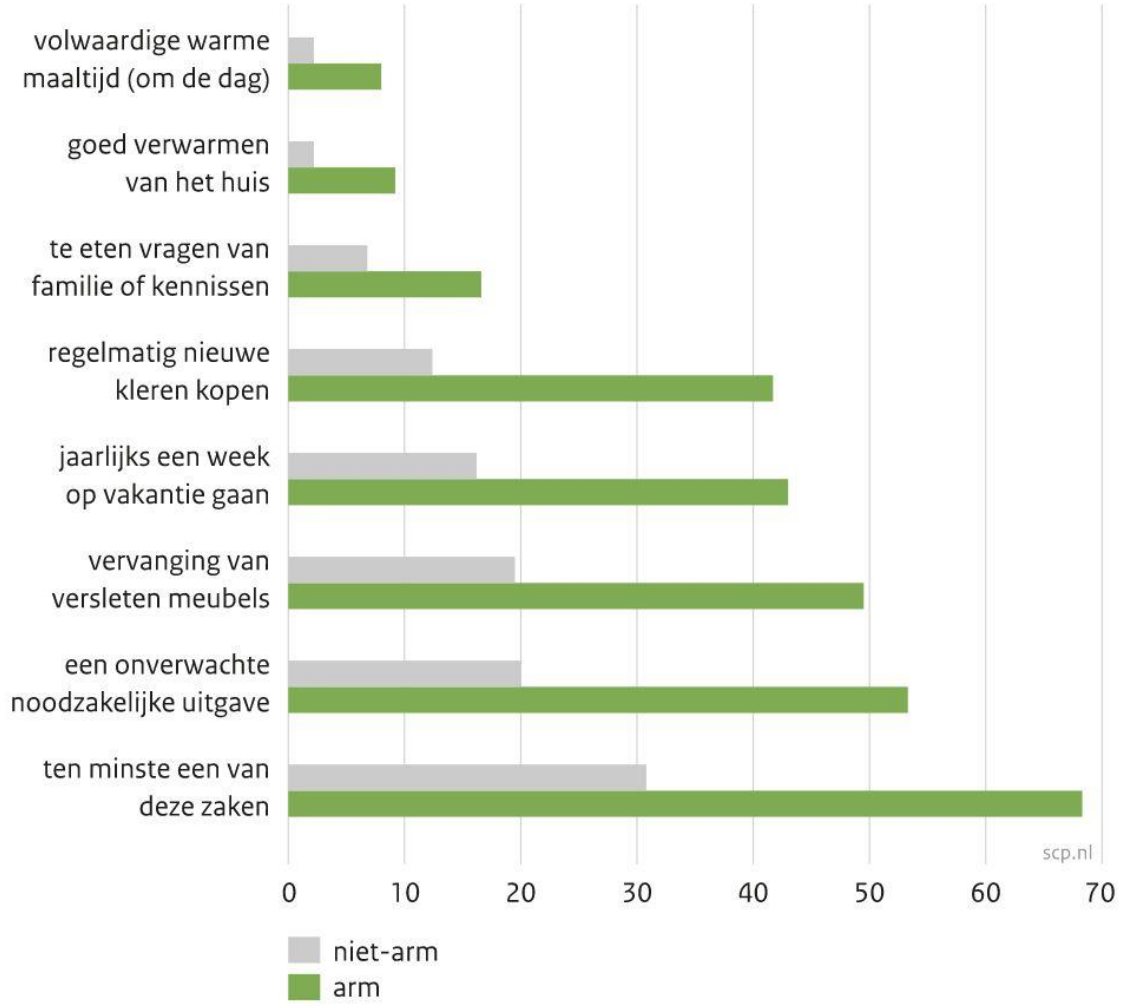
In deze notitie wordt allereerst stil gestaan bij de landelijke ontwikkelingen (hoofdstuk 2), waarna in hoofdstuk 3 een kernachtige beschrijving volgt van de situatie in Wijchen aan de hand van de meest recent beschikbare cijfers (het jaar 2014); daarbij wordt tevens stil gestaan bij de beleidswijzigingen die in de afgelopen collegeperiode zijn doorgevoerd. In hoofdstuk 4 wordt ingezoomd op het gebruik van de diverse minimaregelingen in de gemeente Wijchen. De beschrijving volgt dezelfde systematiek als de vorige monitoren: de gegevens uit de jaren 2014, 2015 en 2016 zijn toegevoegd. In de vorige armoedemonitor werd ook ingegaan op schuldhulpverlening. Aangezien de raad hier in oktober 2016 een nota over is voorgelegd (16 3947) is daar nu van afgezien. In hoofdstuk 5 passeert de dienstverlening naar de klant, hoofdzakelijk door Vraagwijzer, de revue.

Anders dan de vorige monitoren schetsen we in deze monitor ook een beleidsvoorstel. Deze monitor valt samen met het moment, december 2016, waarop van het Rijk extra middelen zijn ontvangen. In hoofdstuk 6 zetten we de belangrijkste conclusies op een rij en beschrijven we hoe we deze middelen willen besteden.

2. ARMOEDE IN NEDERLAND

Het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) publiceerde in september 2016 hun rapport 'Armoede in Kaart'. Een vervolg op de eerdere 2-jaarlijkse 'Armoedesignalementen', die in vorige Armoedemonitoren werden aangehaald. In deze publicatie over armoede in Nederland maakt het SCP gebruik van het 'niet-veel-maar-toereikendbudget', om de omvang van de armoede in Nederland in beeld te brengen. Dit budget is een armoedegrens die is gebaseerd op uitgaven aan onvermijdbare, basale zaken (voedsel, kleding, verzekeringen) plus een minimaal bedrag voor ontspanning en sociale participatie. In deze publicatie (gebaseerd op inkomensgegevens uit 2014) ligt de grens op € 1.063,- voor een alleenstaande in het jaar 2014. Het SCP constateert dat in 2014 in Nederland 1,2 miljoen mensen in armoede leven (7,6% van de totale bevolking). Daarmee is het aantal armen voor het eerst sinds 2008 (start van de recessie) licht gedaald. Men verwacht dat dit aantal door de aantrekkende economie verder zal dalen (tot in 2016, ca. 7%).

Nog altijd worden eenoudergezinnen en alleenstaanden tot 65 jaar het meest bedreigd door armoede. In 2014 had 22 procent van de eenoudergezinnen met minderjarige kinderen en 15 procent van de alleenstaanden tot 65 jaar een inkomen onder de grens van het niet-veel-maar-toereikendcriterium.

Figuur 1; financiële beperkingen van huishouden naar inkomenspositie, in procenten (bron Armoede in kaart, CBS, 2613)

Ook uit de gegevens die het Nibud tweemaal per jaar publiceert wordt helder dat het voor armen een hele opgave is hun huishoudboekje sluitend te krijgen (zie bijlage 1). Ondanks dat hun uitgaven op alle posten sober zijn is er maandelijks een tekort van € 278,-[1]. Financiële beperkingen blijken, naar eigen zeggen van de huishoudens, dagelijkse realiteit; bijna 7 op de 10 huishoudens met een laag inkomen geven aan te weinig financiële ruimte te hebben voor minimaal één van de genoemde posten uit figuur 1.

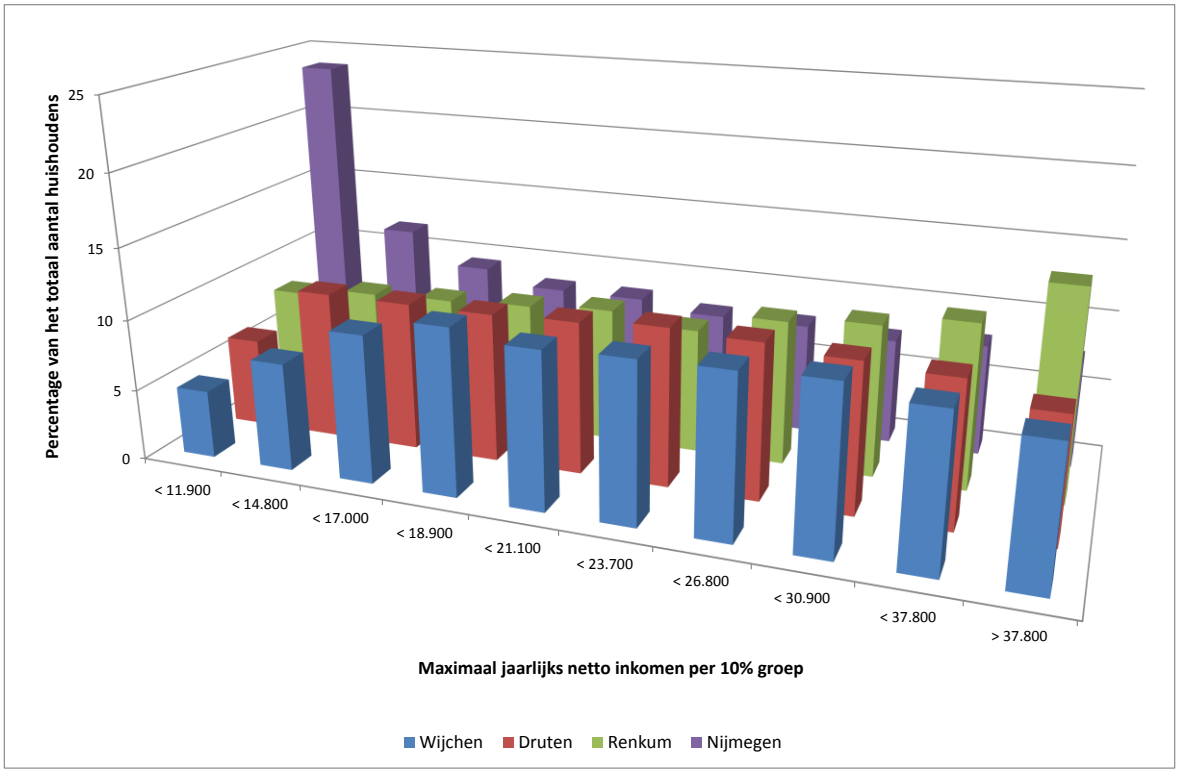
3. KORTE SCHETS GEMEENTE WIJCHEN

Globale omvang armoedeproblematiek

Gemeente Wijchen heeft, volgens de laatste cijfers van het CBS uit 2014, een gelijkmatige inkomensverdeling, die nauwelijks is gewijzigd ten opzichte van de twee jaar daar voor (zie figuur 3). Als de verdeling naar inkomens in 10 groepen, zoals in figuur 2, wordt toegepast op alle huishoudens in Nederland leidt dat tot 10 even hoge kolommen (telkens 10% van de huishoudens). In Wijchen vormen de twee laagste groepen respectievelijk 4,8% en 7,6% van het totaal aantal huishoudens (17.300). Daarmee wijkt Wijchen nauwelijks af van Druten, maar bijvoorbeeld wel van een gemeente als Nijmegen (een aanzienlijk groter aandeel lage inkomens) of Renkum (een aanzienlijk groter aan-

[1] Dit is een *gemiddelde* over de uitgaven van de gehele groep alleenstaanden met een inkomen van € 1.150,- per maand. Dit wil dus niet zeggen dat iedereen uit deze groep maandelijks met dit tekort worstelt.

deel huishoudens in de groep met de hoogste inkomens). Afhankelijk van de samenstelling van het huishouden (aantal, leeftijd) zitten in de twee laagste inkomensgroepen de huishoudens van Wijchen onder de armoedegrens. Het CBS schat het aantal huishoudens in Wijchen dat een inkomen heeft tot maximaal 110% van het minimum op 1.700 in 2014. Ook in landelijk opzicht (zie bijlage 3) is het aantal huishoudens onder armoedegrens in Wijchen laag.

Figuur 2: inkomensverdeling huishoudens 2014 in 10%-groepen (Bron: CBS, Statline)

Beleid en recente wijzigingen

Gemeente Wijchen maakt in haar minimabeleid gebruik van een aantal regelingen. Naar aanleiding van discussie in de raad over de vorige Armoedemonitor zijn een aantal wijzingen doorgevoerd vanaf 1 januari 2015 (14 IZ 035);

- De tegemoetkoming voor minderjarige kinderen in de Geldterugregeling werd opgehoogd van € 100,- per kind per jaar naar € 150,-.
- De PC-regeling werd toegankelijk gemaakt voor een grotere groep kinderen. Huishoudens met kinderen vanaf 10 jaar konden hier vanaf 2105 een beroep op doen.
- Het Rijk schafte de Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (WTCG) en de regeling Compensatie Eigen Risico af. Een deel van dit budget werd gedecentraliseerd naar gemeenten. Om chronisch zieken en mensen met een beperking te ondersteunen is de collectieve zorgverzekering minima (CZM) uitgebreid met een extra pakket, door zowel CZ en VGZ. In deze pakketten wordt met name het eigen risico afgedekt. Daarnaast is onder de Wmo een regeling gemaakt voor chronisch zieken die niet deelnemen aan deze uitgebreidere pakketten. In december 2016 is, o.a. op basis van het Nibud-onderzoek, besloten de regelingen voor chronisch zieken en mensen met een beperking uit te breiden (16 1025, Uitbreiding aanbod chronisch zieken). Zowel voor de CZM als voor de Wmo-regeling is de inkomensgrens verhoogd naar 120% van het geldend sociaal minimum. Ook zijn de tegemoetkomingen verhoogd.

Onder invloed van de invoering van de Participatiewet zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd in het armoedebeleid;

- De langdurigheidstoeslag werd gewijzigd in de individuele inkomenstoeslag, waardoor individueel onderzoek bij de aanvrager naar het voldoen aan de voorwaarden veel nadrukkelijker werd.
- De individuele studietoeslag is ingevoerd, voor studerenden met een beperking.
- Wij stellen vast of bijzondere bijstand ook wordt aangewend voor het doel waarmee we het verstrekken. In de Participatiewet is dit aangescherpt. Dit heeft geleid tot een aanpassing in de Geldterugregeling. De gedeeltelijke verantwoording van hoe deze tegemoetkoming wordt besteed kan niet langer per gezin, maar moet vanaf 1 januari 2015 per gezinslid.
- Tot slot staat de Participatiewet alleen toe dat een regeling voor een collectieve zorgverzekering categoriaal wordt uitgevoerd. Categoriaal uitvoeren willen zeggen dat de aanvrager niet hoeft de verantwoorden hoe hij de bijzondere bijstand uitgeeft. Hierdoor is de eerdere 'regeling chronisch zieken' die als bijzondere bijstand werd uitgevoerd vervangen door een regeling in de Wmo.

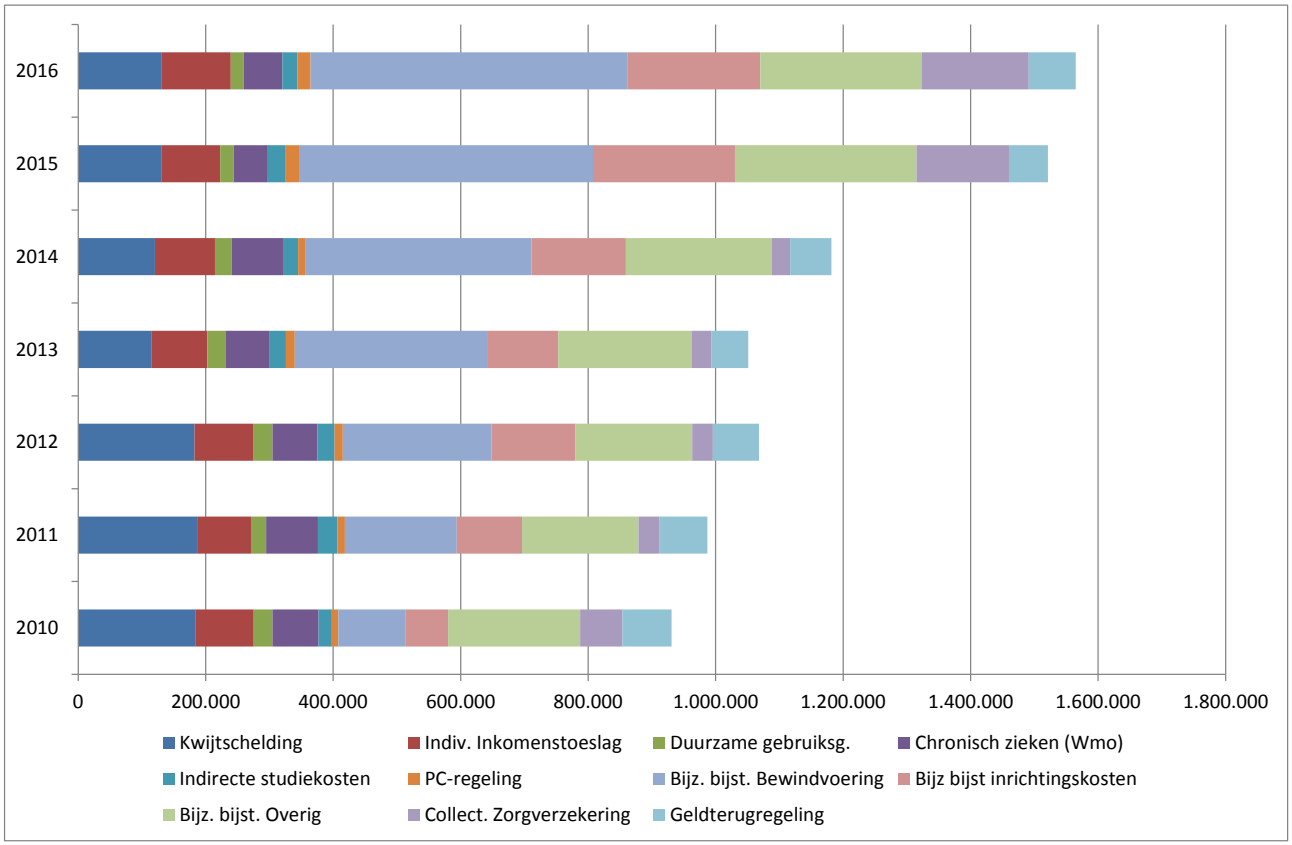
Tabel 1 ***Uitgaven op beleidsinstrumenten minimabeleid***[2]

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kwijtschelding	184.378	187.641	182.462	115.287	120.549	130.314	130.314
Indiv. Inkomenstoeslag	91.037	83.280	91.843	87.528	93.839	92.589	109.153
Indiv. Studietoeslag						4.320	8.731
Bijzondere bijstand;							
* Duurzame gebruiksg.	29.281	23.910	30.488	28.125	26.704	20.925	20.353
* Chronisch zieken (Wmo)	72.250	81.250	70.250	68.538	80.239	53.669	60.500
* Indirecte studiekosten	20.866	30.408	27.289	26.255	23.774	27.039	23.250
* PC-regeling	10.270	11.850	12.605	13.965	11.844	21.721	20.972
* Bijz. bijst. Bewindvoering	105.901	175.325	233.353	301.718	354.231	461.211	497.449
* Bijz bijst inrichtingskosten	66.389	102.420	131.909	111.695	147.923	222.813	207.917
* Bijz. bijst. Overig	206.949	182.909	182.887	209.636	228.605	284.870	253.760
Collect. Ziektek. Verzekering	66.486	32.283	32.495	30.196	29.149	145.050	167.391
Geldterugregeling	77.000	75.600	72.200	58.100	64.800	60.900	73.595
Koopkrachttegemoetkoming (2014)					83.600	270	
Compensatie CER (2015)						67.000	125
Totaal beleid	**930.806**	**986.876**	**1.067.781**	**1.051.043**	**1.265.257**	**1.592.692**	**1.573.510**

Tot slot werden er in de afgelopen periode door maatregelen van het Rijk twee regelingen incidenteel uitgevoerd. Voor deze regelingen was ook specifiek extra landelijk budget beschikbaar. Dat betrof in 2014 de 'koopkrachttegemoetkoming'. In Wijchen hebben hier 1.058 huishoudens gebruik van gemaakt, voor een totaal bedrag van € 83.600,-. In 2015 werd in totaal € 67.000,- uitgegeven aan 455 huishoudens van chronisch zieken, als eenmalige compensatie voor de afschaffing van de CER over het jaar 2014. Vanaf 2015 geldt het nieuwe lokale beleid.

[2] Gegevens over kwijtschelding waren over 2016 nog niet bekend. Om de vergelijking over de jaren heen beter mogelijk te maken is voor kwijtschelding in 2016 het bedrag van 2015 gehanteerd.

De ontwikkeling van de kosten van het armoedebeleid is duidelijk terug te zien in tabel 1 en figuur 3[3]. In 2015 maken deze kosten een aanzienlijke sprong door de hierboven geschetste beleidswijzigingen.

Figuur 3; Uitgaven per regeling in het minimabeleid

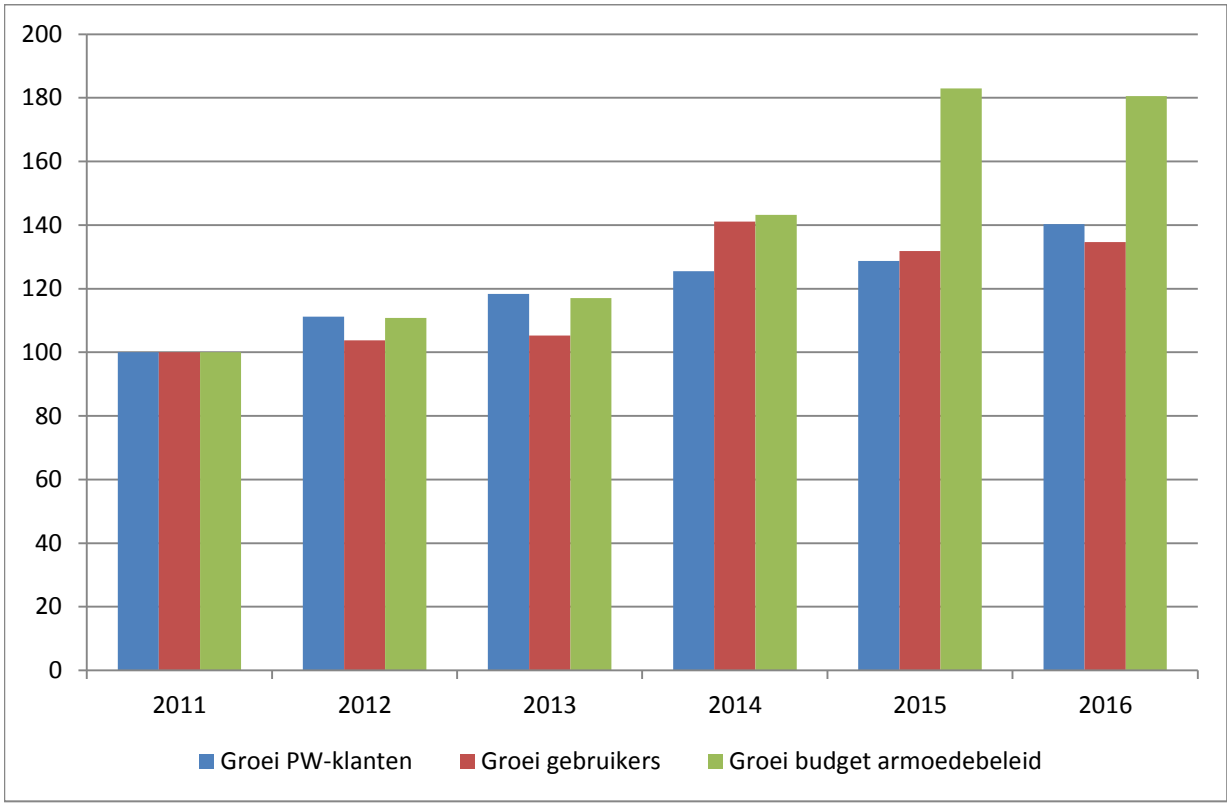
Vanaf 2010 stijgen de kosten van het minimabeleid gestaag verder. Het jaar 2013 is een uitzondering, waar de kosten iets terugzakken. De oorzaak ligt in de beperking van kwijtscheldingsmogelijkheden door de invoering 'Diftar' in 2013; voor de variabele afvalstoffenheffing is geen kwijtschelding mogelijk. De gestage groei is gevolg van de gestage groei van de doelgroep. De groei van het aantal PW-klanten (zie ook figuur 4[4]), een aanzienlijk deel van de doelgroep, geeft dat ook aan. De plotsklapse stijging van kosten in 2015 en 2016 wordt grotendeels verklaard door de groei van de kosten voor bijzondere bijstand voor bewindvoeringskosten en inrichtingskosten. Bij de kosten voor bewindvoering stonden wij al stil in de beleidsnota voor schuldhulpverlening. De stijging van deze kosten is een landelijke trend; in de eerste helft van dit jaar zullen wij de lokale mogelijkheden om deze kosten te beheersen nader onderzoeken. De stijging van de kosten voor inrichting is geen gevolg van de groei van het aantal statushouders dat wij huisvesten. In 2014 stroomden 18 huishoudens met status in, in 2015 groeide dit naar 45 en in 2016 naar 61. Tot slot groeiden de uitgaven ook als gevolg van lokaal beleid: in 2015 werd de collectieve zorgverzekering minima uitgebreid, zodat deze beter aansloot bij de behoeften van chronisch zieken.

Figuur 4 geeft een beeld van hoe de groei van onze uitgaven in het armoedebeleid is gerelateerd aan de groei van het aantal mensen in de Participatiewet, een indicator voor de

[3] In figuur 3 zijn de incidentele regelingen (koopkrachttoeslag, compensatie CER) weggelaten om vergelijking over de jaren beter inzichtelijk te maken. De individuele studieslag is vanwege de overzichtelijkheid uit de figuur gelaten.

[4] In figuur 4 zijn de kosten en gebruikers van kwijtschelding niet opgenomen, aangezien we niet weten in hoeverre deze gebruikers samenvallen met de gebruikers van het minimabeleid.

groei van het aantal huishoudens met een laag inkomen. De groei in de jaren 2012 tot en met 2016 is weergegeven als een percentage ten opzichte van 2011. In de afgelopen jaren groeit het aantal mensen in de PW, het aantal gebruikers van het armoedebeleid en ook de uitgaven. Met name in 2014 is de groei van het aantal gebruikers groter dan de groei van het aantal PW-klanten. Dit is het gevolg van de eenmalige, landelijke, koopkracht tegemoetkoming in dat jaar. Doordat deelname aan deze regeling heel laagdrempelig was heeft een groot deel van de doelgroep hier gebruik van gemaakt. De sterke groei van de uitgaven in 2015 en 2016, ook ten opzichte van de groei van het aantal gebruikers, is het gevolg van de groei van het gebruik van relatief dure verstrekkingen (bewindvoering, inrichtingskosten en de zorgverzekering die ook het eigen risico afdekt).

Figuur 4; groei van PW-klanten, budget armoedebeleid en gebruikers (2011 = 100)

Een nadere analyse van de cijfers van 2014 en 2015 leert dat in de groep die een beroep doet op het armoedebeleid een redelijk verloop zit. Van de 1.125 huishoudens die in 2015 een verstrekking ontvingen uit het armoedebeleid hebben 311 huishoudens (28%) in 2014 geen beroep gedaan op een verstrekking of niets ontvangen. Dat geldt ook omgekeerd. Van de 1.205 huishoudens die 2014 wel een verstrekking kregen, hebben 391 (32%) huishoudens in 2015 niets ontvangen. Ook het aandeel van huishoudens die niet leven van een (minimum) uitkering die door de gemeente wordt verstrekt (Participatiewet, IOAW en IOAZ) groeit. Van het totaal aantal huishoudens dat in 2014 een verstrekking ontving uit het armoedebeleid ontving 38% geen uitkering van de gemeente. In 2015 lag dit percentage op 48%. In beide jaren maakt ca. 60% gebruik van meer dan 1 regeling van het armoedebeleid; 30% procent maakt gebruik van 3 regelingen of meer.

In hoofdstuk 4 worden de uitgaven per regeling nader toegelicht

4. Het gebruik van de minimaregelingen in Wijchen

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid heeft tot doel mensen zonder betalingscapaciteit niet "onnodige" lasten op te leggen. Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de afvalstoffenhef-

fing en rioolrechten. Men komt in aanmerking voor kwijtschelding met een inkomen tot 100 procent van het geldende sociaal minimum; dit ligt vast in landelijke regelgeving.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgegeven	184.378	187.641	182.462	115.287	120.549	130.314	
Aantal huishoudens	919	820	763	771	796	835	

Vanaf 2010 wordt de kwijtschelding uitgevoerd door het gezamenlijk belastingteam van gemeente Wijchen, Beuningen, Druten en Heumen. In 2013 is voor de afvalstoffenheffing het gedifferentieerde tarief (Diftar) ingevoerd. Naast een vast deel "per perceel" betaalt men een deel afhankelijk van het aantal ledigingen van een afvalcontainer. Voor dit variabele deel is geen kwijtschelding mogelijk. Vandaar dat de omvang van het totale bedrag dat wordt kwijtgescholden in 2013 aanmerkelijk daalt.

Individuele inkomenstoeslag

De individuele inkomenstoeslag is de opvolger van de langdurigheidstoeslag. De langdurigheidstoeslag was sinds de invoering van de Wwb per 1 januari 2004 een landelijke regeling voor mensen zonder arbeidsmarktperspectief die minimaal 5 jaar een inkomen hadden van maximaal 100 procent van de bijstandsnorm. Vanaf 1 januari 2009 is de regeling gedecentraliseerd naar de gemeenten. Met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 zijn de voorwaarden in de wet verder aangescherpt. Mensen moeten aantonen zich te hebben ingespannen om hun inkomen te verbeteren (solliciteren, deelname aan een re-integratietraject). De naam 'langdurigheidstoeslag' werd vervangen door 'individuele inkomenstoeslag'.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgegeven	91.037	83.280	91.843	87.528	93.839	92.582	109.153
Aantal verstrekkingen							
PW-cliënten					197	208	
Niet-PW cliënten					14	10	
Totaal	**235**	**211**	**219**	**203**	**211**	**218**	**247**

De regeling is niet alleen voor Wwb-cliënten, ook andere groepen kunnen er aanspraak op maken; gepensioneerden zijn vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd uitgesloten van de regeling aangezien voor hen compenserende (landelijke) belastingmaatregelen gelden. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van het huishoudtype; in 2016 ontving een alleenstaande € 375,-, een eenoudergezin € 481,- en gehuwden of samenwonenden ontvangen € 536,-. De toeslagen worden jaarlijks geïndexeerd.

Regeling duurzame gebruiksgoederen

De regeling duurzame gebruiksgoederen is sinds januari 2009 van kracht. Mensen die minimaal 3 jaar op (maximaal) 110 procent van sociaal minimum leven kunnen hierop een beroep doen als één van de volgende vijf gebruiksgoederen niet meer gerepareerd kan worden of ouder is als 10 jaar: wasmachine, koelkast, TV, fornuis en/stofzuiger. Klanten dienen een 'pro forma' factuur te overleggen op grond waarvan maximaal het bedrag uit de NIBUD prijzengids aan de leverancier wordt betaald. De prijzengids van het NIBUD wordt periodiek aangepast aan de actuele prijzen. Sinds de invoering van de regeling in 2009 is het gebruik van de regeling grosso modo constant: net onder de ca. 70 huishoudens.

Anders als bij de computerregeling is bij de duurzame gebruiksgoederen "in natura" opgevat als het leveren van een goed, waarbij de klant nog keuzeruimte heeft in wat hij zelf wenst bij te dragen. De NIBUD prijzengids gaat uit van minimale kosten; indien een klant het verstandig acht ook zelf bij te dragen kan hij een kwalitatief beter product aanschaffen. Bij de computerregeling zijn afspraken gemaakt met één (Wijchense) leverancier die één bepaalde computer thuis levert en aansluit.

Tot 2013 gold voor de regeling een inkomensgrens van 120 procent.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgegeven	29.281	23.910	30.488	28.125	26.704	20.925	20.353
Aantal verstrekkingen	73	66	72	65	77	61	61

Regeling chronisch zieken en gehandicapten

De regeling 'chronisch zieken en gehandicapten' was tot 2015 een van de categoriale regelingen die onder de Wwb nog werden toegestaan. Een categoriale regeling veronderstelt dat het aannemelijk is dat een bepaalde doelgroep extra noodzakelijke kosten van bestaan heeft, op grond waarvan deze doelgroep de verstrekking ontvangt. Er wordt niet getoetst of de verstrekking wordt aangewend voor de veronderstelde kosten (dit in tegenstelling tot individuele verstrekkingen). Vanaf 2015 is deze regeling onder de Wwb vervangen door een vrijwel gelijke regeling onder de Wmo. De achtergrond hierbij was de decentralisatie naar gemeenten van de middelen voor chronisch zieken: de afschaffing van de Wet Tegemoetkoming voor Chronisch Zieken (WTCG) en de regeling Compensatie Eigen Risico (CER). Wij hebben deze middelen gebruikt voor de Wmo-regeling en een tegemoetkoming voor uitgebreide zorgverzekering die ook de kosten van het eigen risico afdekt. Mensen die deelnemen aan deze uitgebreide zorgverzekering kunnen geen tegemoetkoming krijgen uit deze Wmo-regeling.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgegeven	72.250	81.250	70.250	68.538	80.239	53.669	60.500
Aantal verstrekkingen							
< 65 jaar					222	164	
> 65 jaar					55	36	
Totaal	**255**	**287**	**245**	**235**	**277**	**200**	**237**
waarvan niet PW					*116*	*108*	

Tot 2012 gold, onder de Wwb, een inkomensgrens van 120%. Vanaf 2012 geldt een inkomensgrens van 110%: eerst onder de Wwb en vanaf 2015 onder de Wmo. Men kan een tegemoetkoming krijgen voor meerkosten door chronische ziekte van € 250,- per jaar. Indien noodzakelijk kan dit bedrag worden aangevuld vanuit bijzondere bijstand, indien het bijzondere en noodzakelijke kosten betreft. De terugval van het aantal huishoudens dat een beroep op de regeling doet in 2015 komt waarschijnlijk door het alternatief wat chronisch zieken vanaf dat jaar hebben in een specifieke zorgverzekering (zie verderop onder 'Collectiever zorgverzekering').

Regeling indirecte studiekosten

De regeling ten behoeve van indirecte studiekosten is een regeling voor individuele bijzondere bijstand die ouders met een inkomen tot 110 procent van het geldende sociaal minimum (vanaf 2013, daarvoor was het 120%) met kinderen in het voortgezet onderwijs ondersteunt. Men krijgt een tegemoetkoming van maximaal van € 375,- per jaar voor het eerste schooljaar; in latere schooljaren geldt per kind een maximale jaarlijkse verstrekking van € 250,-. De verstrekking wordt individueel aangevraagd en getoetst; de uitkering vindt plaats op grond van declaraties.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgegeven	20.866	30.408	27.289	26.255	23.744	27.039	23.250
Aantal verstrekkingen							
PW-cliënten					55	51	
Niet-PW cliënten					13	20	
Totaal	**55**	**83**	**75**	**69**	**68**	**71**	**67**

In de afgelopen jaren is het gebruik van deze regeling vrij constant.

Computerregeling

Vanaf het schooljaar 2008-2009 is het mogelijk per huishouden één computer met software plus printer toegekend te krijgen voor een kind dat voor het eerst naar de middelbare gaat. De apparatuur wordt thuis geleverd en geïnstalleerd. Vanaf 2013 geldt voor deze regeling een inkomensgrens van 110 procent. Vanaf 2015 staat de regeling ook open voor kinderen vanaf 10 jaar (laatste twee groepen van de basisschool). De stijging vanaf 2015 maakt duidelijk dat veel huishoudens hier gebruik van hebben gemaakt.

	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Uitgegeven	10.270	11.850	12.605	13.965	11.844	21.721	20.972
Aantal verstrekkingen							
PW-cliënten					13	22	
Niet-PW cliënten					3	8	
Totaal	**14**	**16**	**17**	**19**	**16**	**30**	**28**

Overige (individuele) verstrekkingen

Bijzondere bijstand wordt in individuele situaties verstrekt waar noodzakelijke kosten worden gemaakt die niet tot algemeen noodzakelijke kosten kunnen worden gerekend (deze laatste zijn verdisconteerd in de hoogte van de uitkering voor levensonderhoud). Bijzondere bijstand kan "om niet" of als leenbijstand worden verstrekt. Uitgangspunt bij het bepalen van de draagkracht van een aanvrager was tot 2013 120 procent van het geldend sociaal minimum. Boven deze inkomensgrens dient men zelf deels mee te betalen. Voor een aantal verstrekkingen (bijvoorbeeld woonkosten) moet de aanvrager meebetalen met al het inkomen boven het geldende sociaal minimum. Vanaf 2013 geldt voor alle verstrekkingen dat tot een inkomen van 110 procent de draagkracht van de aanvragen als nihil wordt gezien.

Tabel 2 ***Kosten individuele bijzondere bijstand (10 meest omvangrijke kostensoorten)***

	2014		**2015**		**2016**		Gemiddelde prijs
	Bedrag	**Aantal**	**Bedrag**	**Aantal**	**Bedrag**	**Aantal**	
Kosten bewindvoering	354.232	3115	461.212	3244	497.449	3633	131
Kosten inrichting - Huisraad	147.923	88	222.813	127	207.918	100	1.837
Eenmalig levensonderhoud	22.463	49	70.872	108	60.928	92	620
Rechtsbijstand	35.973	146	33.427	166	37.555	190	213
Overige alg. levensbehoeften	17.783	34	15.201	25	25.147	43	570
Woonkosten tot huurgrens	21.604	82	14.769	42	21.142	75	289
Woonkosten boven huurgrens	40.216	58	60.484	99	15.070	49	562
Kinderopvang	10.354	17	9.486	41	13.026	45	319
Reiskosten arbeid of scholing	3.978	46	3.962	52	12.789	165	79
Reiskosten	3.943	62	9.599	113	11.415	108	88
Totaal verstrekking Top 10	**658.471**	**3697**	**901.825**	**4017**	**902.440**	**4500**	
Totaal alle verstrekking bijz. bijstand	730.761	4137	968.895	4473	959.127	4835	
Perc. Top 10 op totaal	*90,1*		*93,1*		*94,1*		

In de afgelopen drie jaar zijn zowel de uitgaven voor individuele bijzondere bijstand als het aantal aanvragen redelijk stabiel gebleven, met als in het oog springende uitzondering bijzondere bijstand voor de kosten voor bewindvoering en de kosten voor inrichting, c.q. huisraad. Met uitzondering van deze kostensoorten lijken de uitgaven in de afgelopen drie jaren redelijk stabiel te blijven. Tabel 2 betreft de uitgaven bijzondere bijstand

op de tien grootste kostensoorten in de afgelopen drie jaar (zie bijlage 2 voor een volledig overzicht). Bij de kosten voor bewindvoering speelt de toegenomen aandacht en vraag naar schuldhulpverlening een rol.

Bijzondere bijstand voor kosten bewindvoering

De uitgaven bijzondere bijstand voor beschermingsbewind zijn al jaren, ook landelijk, een sterk groeiende kostenpost. Beschermingsbewind wordt door de rechtbank toegewezen; als iemand onvoldoende draagkracht heeft om de kosten voor een bewindvoerder op te brengen, kan hij daarvoor bijzondere bijstand krijgen. Nog altijd heeft onderzoek niet een echte specifieke oorzaak kunnen aanwijzen voor de groei van deze behoefte. Wel blijkt dat het een effectief instrument is om de financiële situatie te stabiliseren van personen die vanwege in de persoon gelegen factoren hiertoe niet in staat zijn. Slechts een klein deel van deze groep, 7 tot 14 procent, kan op termijn weer financieel zelfstandig functioneren. Voor deze groep zullen wij, zoals in het beleidsplan Schuldhulpverlening aangegeven, onderzoeken of er ook alternatieven beschikbaar zijn.

	2012	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**[5]
Uitgegeven BB bewindvoering	233.353	301.718	354.231	461.211	497.449
Uitgegeven totaal verstrekkingen	1.067.781	1.051.043	1.265.257	1.592.692	1.573.510
Bewindvoering als % totaal	21,9%	28,7%	28,0%	29,0%	31,6%
Aantal huishoudens	196	245	278	322	333

Bijzondere bijstand voor de kosten van inrichting en huisraad

Ook de post bijzondere bijstand voor inrichtingskosten en huisraad is in de afgelopen twee jaar aanzienlijk gestegen. Dit wordt met name veroorzaakt door de groei van het aantal statushouders dat in deze jaren in Wijchen is geplaatst en een beroep doet op de Participatiewet. Het aantal huishoudens dat in Wijchen is geplaatst als statushouder is vanaf het jaar 2012 tot 2016 achtereenvolgens: 15, 14, 18, 45 en 61. Deze bijzondere bijstand wordt verstrekt als leenbijstand. Alvorens men in aanmerking komt voor de leenbijstand, dient men eerst een maximale lening af te sluiten bij de Gemeentelijke Kredietbank. Als men deze lening gedurende drie jaar aflost, wordt de restschuld kwijtgescholden.

	2012	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**[6]
Uitgegeven BB inrichtingskosten	131.909	111.695	147.923	222.813	207.917
Uitgegeven totaal verstrekkingen	1.067.781	1.051.043	1.265.257	1.592.692	1.573.510
Inrichtingskosten als % totaal	12,4%	10,6%	11,7%	14,0%	13,2%
Aantal huishoudens	-	54	63	97	91

Collectieve Zorgverzekering

Sinds 1 oktober 2006 bestaat de mogelijkheid voor mensen met een laag inkomen zich tegen ziektekosten te verzekeren via een collectieve verzekering bij de zorgverzekeraar VGZ of CZ. Voor deze verzekering geldt een gunstige premie plus een uitgebreid aanvullend pakket. De gemeente droeg tot 2011, per deelnemer per maand € 12,- bij in de kosten van de premie. Doel van de regeling is enerzijds ervoor te zorgen dat ook mensen met een laag inkomen goed verzekerd kunnen zijn; anderzijds hoopt de gemeente op deze wijze verstrekkingen uit de bijzondere bijstand, die in de verzekering worden gedekt in het aanvullend pakket, terug te dringen.

---

[5] Om vergelijking over de jaren heen beter mogelijk te maken is voor kwijtschelding in 2016 een bedrag van € 130.314,- gehanteerd.

[6] Om vergelijking over de jaren heen beter mogelijk te maken is voor kwijtschelding in 2016 een bedrag van € 130.314,- gehanteerd.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgegeven	66.486	32.283	32.495	30.196	29.149	145.050	167.391
Aantal huishoudens							
< 65 jaar					289	365	
> 65 jaar					83	137	
Totaal	**421**	**411**	**412**	**384**	**372**	**502**	**568**
waarvan niet PW					*110*	*221*	

De collectieve regeling wordt als 'norm' gehanteerd bij aanvragen bijzondere bijstand voor medische kosten. Verstrekkingen die in de collectieve verzekering worden gedekt komen in principe niet in aanmerking om vanuit bijzondere bijstand te worden vergoed, ook als de aanvrager zichzelf 'slechter' heeft verzekerd buiten de collectieve regeling om. Na een aanvankelijk gestage groei, daalt vanaf 2011 het aantal deelnemers. Dit moet gezien worden tegen de beleidswijzigingen die hebben plaats gevonden: in 2011 wordt de maandelijkse bijdrage van € 12,- gehalveerd naar € 6,-. Vanaf 2013 is doelgroep beperkt tot huishoudens met een inkomen tot 110 procent van het geldende sociaal minimum.

Vanaf 2015 stopt de daling van het aantal deelnemers en is een "sprong" in het aantal deelnemers. Vanaf dat jaar is de CZM ook bedoeld om het stopzetten van de landelijke Wet Tegemoetkoming Chronisch Zieken (WTCG) en de regeling Compensatie Eigen Risico (CER) op te vangen. Zowel VGZ als CZ bieden vanaf dat jaar ook een, duurder, pakket aan dat is toegesneden op de situaties van chronisch zieken. Kenmerk van deze nieuwe pakketten is dat ze ook het eigen risico voor de deelnemer afdekken. Veel chronisch zieken maken hun eigen risico al in de eerste maanden van de verzekering op. Naast het aanbieden van deze extra polissen gaat ook de maandelijkse bijdrage van de gemeente omhoog. Voor het 'oude pakket' wordt de bijdrage € 10,- er maand; voor de pakketten die ook het eigen risico afdekken wordt deze € 30,- per maand. De groei van het aantal deelnemers komt geheel op conto van het aantal deelnemers in de nieuwe pakketten. Het aantal deelnemers aan het 'oude' pakket daalt in 2015 en 2016 respectievelijk naar 258 en 238. Waarschijnlijk maakt een groot aantal deelnemers aan het oude pakket de overstap naar een pakket waar ook het eigen risico is afgedekt. Opvallend is dat het nieuwe aanbod ook een aanzienlijke groep inwoners aanspreekt die geen uitkering van de gemeente ontvangt.

Geldterugregeling

De 'Geldterugregeling' (GTR) heeft als doelstelling maatschappelijk isolement te voorkomen en participatie op het sociaal-culturele en sportieve vlak te stimuleren én mogelijk te maken voor Wijchense huishoudens met een langdurig (3 jaar) laag inkomen. Vanaf 2013 is dat 110 procent van het sociale minimum (eerder 120%). Het aantal huishoudens dat van deze regeling gebruik maakt zakt in dat jaar ook aanzienlijk.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgegeven	77.000	75.600	72.200	58.100	64.800	60.900	73.595
Aantal huishoudens							
< 65 jaar					271	209	
> 65 jaar					53	70	
Totaal	**422**	**415**	**384**	**287**	**324**	**279**	**330**
waarvan niet PW					*89*	*70*	

Vanaf 2015 geldt voor kinderen een hogere bijdrage (€ 150,- per jaar in plaats van € 100,-). Toch daalt in dat jaar het aantal gebruikers om in het jaar 2016 weer te groeien. Vanaf de invoering van de Participatiewet in 2015 moeten verstrekking naar individuele aanvrager worden getoetst. Dat wil zeggen dat voor ieder gezinslid bonnetjes moeten worden overlegd tot minimaal € 25,- om de GTR te ontvangen; eerder kon dit per gezin. In 2015 hebben ca. 150 kinderen gebruik maakt van deze regeling.

5. DE WIJZE VAN DIENSTVERLENING

Voor de laagdrempeligheid van het armoedebeleid is de wijze van dienstverlening welhaast even cruciaal als de inhoud van de regelingen. Het armoedebeleid van de gemeente Wijchen krijgt sinds 2005 praktisch gestalte bij de unit Vraagwijzer. Naast inkomensondersteuning wordt ook schuldhulpverlening vanuit Vraagwijzer uitgevoerd. De Wmo wordt uitgevoerd vanuit de sociale wijkteams. In de werkwijze van Vraagwijzer staan een persoonlijke aanpak, klantvriendelijkheid en een integrale aanpak centraal.

De integrale aanpak komt tot uitdrukking doordat in de meeste gevallen Vraagwijzer het gehele dienstverleningsproces vorm geeft: informatie, advies, aanvraag en beoordeling. Deze integrale aanpak willen we, na verhuizing naar het nieuwe gemeentekantoor, organisatorisch verder versterken en vernieuwen (dit is een afzonderlijk ontwikkelpunt, opgenomen in de vastgestelde visie Werk en inkomen, 16 IZ 139). Ook wordt er samengewerkt met externe partijen zoals de woningcorporatie Talis (vroegtijdige signalering van betalingsachterstanden), de Voedselbank, Stichting Leergeld 2-stromenland en Vluchtelingenwerk.

De Voedselbank ondersteunt mensen die buiten de regelingen vallen (met name huishoudens met schulden) met een voedselpakket dat wordt samengesteld met bijdragen van Wijchense ondernemingen en een regionaal steunpunt van de Voedselbank, dat voedsel (overschotten) inzamelt bij grotere ondernemingen. Diverse intermediairs, waaronder Vraagwijzer, kunnen klanten aandragen voor een (wekelijks) voedselpakket. Vraagwijzer beziet of de inkomenspositie van een huishouden aanleiding is voor een voedselpakket van de Voedselbank. Het bestuur van de Voedselbank neemt zelf een besluit, Vraagwijzer adviseert. Bij aanvang van schuldhulpverlening, als inkomen en uitgaven in het huishouden nog gestabiliseerd moeten worden, is een voedselpakket vaak een praktisch instrument. Als klanten een schuldregeling ingaan zijn voor deze specifieke klanten inkomen en uitgaven met elkaar in balans zijn gebracht op basis van hun persoonlijke situatie; een voedselpakket wordt dan overbodig. In die gevallen geeft Vraagwijzer dan ook een negatief advies, in lijn met het beleid dat de gemeente voert. De Voedselbank kan dan, als particuliere organisatie, alsnog een voedselpakket toekennen op basis van de eigen criteria. In 2013 ontvingen 61 huishoudens in Wijchen een voedselpakket. In 2015 waren dat er 93. Onbekend is het aantal gevallen waarbij de Voedselbank ondanks een negatief advies van Vraagwijzer, toch een pakket heeft toegekend. De samenwerking tussen Vraagwijzer en de Voedselbank wordt regelmatig geëvalueerd en wordt door beide partijen als vruchtbaar ervaren.

De klantvriendelijkheid van Vraagwijzer komt, organisatorisch gesproken, tot uitdrukking in hoe men omgaat met de benodigde formulieren en binnen Vraagwijzer beschikbare clientgegevens;

- De formulieren worden zo eenvoudig mogelijk gehouden.
- Klanten die eerder een verstrekking hebben ontvangen vanuit het minimabeleid worden in het daarop volgende jaar aangeschreven met een (vereenvoudigd) aanvraagformulier waarop de gegevens zoals die beschikbaar zijn reeds zijn voorgedrukt.
- Een aantal specifieke verstrekkingen vanuit de bijzondere bijstand (bijvoorbeeld een herhalingsaanvraag voor thuiszorg) worden voor bepaalde groepen "protocollair" verstrekt, d.w.z. zonder opnieuw een inkomens- en vermogenstoets uit te voeren.

Om de bekendheid en toegankelijkheid van het minimabeleid te vergroten heeft Wijchen sinds januari 2008 een abonnement genomen op 'Bereken uw recht'. Via een link op de website kunnen mensen door het invullen van een aantal persoonlijke gegevens zien wat voor hen de mogelijkheden van het beleid zijn.

6. CONCLUSIES EN BELEID

In voorafgaande hoofdstukken is een beeld geschetst van het armoedebeleid van Wijchen in de afgelopen jaren. De belangrijkste ontwikkelingen kunnen als volgt worden samengevat;

a. Het financiële beeld van het armoedebeleid wordt nog altijd gedomineerd door de groei in de kosten die gemaakt worden voor beschermingsbewind. Wijchen besteedt een derde van zijn totale armoedebudget aan deze kosten, waarmee 333 huishoudens ondersteund worden. Dit is een landelijke ontwikkeling. De VNG betoogt al langer dat gemeenten deze kosten nauwelijks kunnen beïnvloeden. De VNG pleit daarom voor een specifiek budget van het Rijk voor deze kosten, zodat overige uitgaven voor het armoedebeleid niet onder druk blijven staan. De VNG wil ook meer invloed voor gemeenten op de toewijzing van beschermingsbewind. Op dit moment kunnen we alleen investeren in het ontwikkelen van lokale alternatieven, zoals aangegeven in het beleidsplan schuldhulpverlening.

b. Ook de bijzondere bijstand voor inrichtingskosten stijgt. De oorzaken daarvan liggen eveneens buiten de beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente. De groei van het aantal statushouders dat we huisvesten leidt onherroepelijk tot een groter beroep op bijzondere bijstand. Daar staat tegenover dat we deze uitzetting deels kunnen opvangen door de extra middelen van het Rijk voor gehuisveste statushouders.

c. Ook beoogde effecten van beleidswijzigingen van de afgelopen jaren zijn terug te zien. Door een forse investering in de collectieve zorgverzekering is de daling van het aantal deelnemers tot 2014 omgezet in een aanzienlijke groei. Die groei komt geheel op conto van het verzekeringspakket dat ook het eigen risico afdekt, voor mensen dus die voorspelbaar met hoge zorgkosten worden geconfronteerd. Daarnaast is er ook een bescheiden groei in het alternatief dat de gemeente biedt voor deze verzekering, een bedrag in eens. De meeste mensen kiezen echter voor een goede zorgverzekering.

d. Zij het aanvankelijk aarzelend, wellicht door de extra beperkingen die de Participatiewet opriep bij invoering, lijkt ook het gebruik van de Geldterugregeling te gaan groeien. Of dit ook wordt veroorzaakt door een groter gebruik door kinderen, waarvoor de tegemoetkoming vanaf 2015 omhoog ging, is op dit moment nog niet zeggen.

e. Opvallend is ook het grote bereik van de landelijke geregelde koopkrachttegemoetkoming in 2014. Ruim 1.000 huishoudens in Wijchen kregen deze uitgekeerd. Een belangrijk kenmerk van deze regeling was de eenvoud: de omvang van het vermogen was onbelangrijk, de tegemoetkoming kon ambtelijk worden toegekend (zonder directe aanvraag), de ontvanger hoefde zijn uitgaven niet te verantwoorden. En tot slot was alleen het inkomen op het moment van aanvraag van belang; men hoefde niet al jaren op het minimum te hebben geleefd.

f. In de afgelopen jaren (figuur 4) lijkt het aantal gebruikers meer gelijkmatig te stijgen met het aantal uitkeringen dat we verstrekken vanuit de Participatiewet. Uitkeringsgerechtigden in de Participatiewet zijn zeker niet de enige huishoudens in Wijchen met een laag inkomen. Wij kennen niet de exacte omvang van de doelgroep. Toch is dit een indicatie dat we ook relatief meer mensen uit de doelgroep bereiken. Zeker omdat vanaf 2015 ook mensen de Participatiewet instromen die daar eerder, ook met een laag inkomen, geen beroep op hoefden te doen[7].

Extra middelen en mogelijkheden

In december 2016 heeft het ministerie voor het bestrijden van de gevolgen van armoede

[7] Hier wordt gedoeld op mensen die voor 2015 zouden instromen in de Wsw of Wajong. Tevens geldt dat het langer duurt voordat mensen uit de Participatiewet stromen omdat zij de pensioengerechtigde leeftijd bereiken.

voor kinderen in huishoudens met een laag inkomen structureel extra middelen beschikbaar gesteld. De voorwaarden voor de besteding van deze middelen liggen vast in het bestuursakkoord dat is gesloten tussen VNG en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Wijchen ontvangt vanuit dit akkoord jaarlijks een bedrag van € 163.000,-. Dit budget willen wij samenvoegen met de budgetten die wij tot nu toe besteden aan kinderen in gezinnen met lage inkomens om te komen tot één 'Kindregeling Wijchen'. De nu bestaande regeling 'Indirecte studiekosten' en de daaraan verbonden PC-regeling kunnen worden opgeheven. De Geldterugregeling komt te vervallen voor minderjarige kinderen, en blijft alleen bestaan voor volwassenen. De 'Kindregeling Wijchen' bestaat uit twee onderdelen;

- *Een jaarlijkse bijdrage per kind voor ontwikkeling en participatie*
  De hoogte van deze bijdrage is afhankelijk van de leeftijdsgroep waarin het kind valt. Tot 6 jaar is de bijdrage € 100,- per jaar, vanaf 6 tot en met 11 jaar € 300,- en voor minderjarige kinderen vanaf 12 jaar € 450,-. Waaraan men deze bijdrage mag besteden leggen we vast in een lijst (peuterspeelzaal, vrijwillige ouderbijdrage, schoolreisjes, sport- en hobbyclubs en daarbij behorende zaken, etc.). De uitgaven moeten verantwoord worden, zodat duidelijk is dat zij ook echt aan deze zaken zijn besteed. Dit leggen we vast in beleidsregels.
- *Recht op een PC en het behalen van een zwemdiploma A*
  Alle 6 tot 12-jarige kinderen uit de doelgroep krijgen de mogelijkheid om zwemlessen te volgen tot het behalen van het zwemdiploma A. Gezinnen met een kind of kinderen op de basisschool krijgen de mogelijkheid om 1 PC per gezin aan te schaffen. Kinderen op de middelbare school hebben per kind recht op 1 PC. We gaan er vanuit dat de PC's 6 jaar meegaan. Dat betekent uiteindelijk dat een gezin een nieuwe PC kan kopen als een kind naar de middelbare school gaat. Ook deze kosten zullen we zoveel mogelijk "in natura" uitvoeren, waar mogelijk door rechtstreekse betaling aan de leverancier. In het geval van zwemlessen is dat de Meerval. De nadere voorwaarden leggen we vast in beleidsregels.

De doelgroep voor de "Kindregeling Wijchen' zijn huishoudens met minderjarige kinderen met een inkomen tot maximaal 110% van sociaal minimum. Het aantal jaren dat men op dit inkomen leeft wegen we niet mee. Het criterium dat we eerder kenden van een duur van minimaal 3 jaar (GTR en onder sommige omstandigheden bij de 'Indirecte studiekosten') laten we in de 'Kindregeling Wijchen' vallen. Wij schatten het totaal aantal kinderen in deze doelgroep in Wijchen op 800. Deze schatting maken we op basis van CBS-gegevens over 2014. Het laten vervallen van het duurcriterium betekent dat we doelgroep van de regeling meer dan verdubbelen ten opzichte van de oude situatie.

Vernieuwen van de uitvoering

Naast de inhoudelijke vernieuwing van het beleid willen we ook inzetten op verdere vernieuwing van de uitvoering. In 2016 is dat reeds met pilots gestart. Voor één type verstrekking, incidentele bijzondere bijstand voor mensen uit de Participatiewet, is digitaal aanvragen met behulp van het DIGID mogelijk gemaakt. Dit willen we in 2017 voor het hele minimabeleid realiseren, in zoverre mogelijk. Daarnaast willen we de verificatie van noodzakelijke gegevens voor de beoordeling van aanvragen anders gaan vormgeven. Daarbij geldt het uitgangspunt om de uitvraag richting cliënten te beperken en verdergaande digitalisering gemakkelijker te maken. Bij de uitvoering van de CZM voor 2017 hebben we hiermee geëxperimenteerd: inkomensgegevens zijn gecheckt via SUWI-net, zonder de klanten hiermee te belasten. Op dit moment evalueren hiervan de effectiviteit alvorens het ook in andere regelingen toe te passen.

We overwegen de middelen die we tot het vermogen van een aanvrager rekenen te beperken, en meer toe te snijden op wat relevant is bij de doelgroep. We willen het vermogen vaststellen aan de hand van saldi op (spaar-)rekeningen en het vermogen in een eigen huis. Op dit moment vragen we ook naar het bezit van een auto, sierraden en andere vermogensbestanddelen. Dit type vermogen komt onder de doelgroep van het minimabeleid niet of nauwelijks voor. Uitvraag en controle van dit type gegevens lijkt dan ook nauwelijks efficiënt. Vereenvoudiging bespaart zowel de aanvrager als onze uitvoe-

ring tijd.

In onze gemeente brede communicatie naar onze inwoners willen we digitale mogelijkheden nadrukkelijk naar vore halen. Wij overwegen om het aanschrijven van eerdere gebruikers met een aanvraagformulier te vervangen door een jaarlijks schrijven over het hele minimabeleid. Vervolgens kunnen mensen zelf hun aanvraag digitaal doen op de website van de gemeente, waar zij ook meer kunnen lezen over specifieke regelingen. Vanzelfsprekend blijft daarnaast de mogelijkheid bestaan om op papier een aanvraag in te dienen.

Met verdere digitalisering beogen wij de aanvraagprocedure voor de klant aanmerkelijk te vereenvoudigen en daarmee het bereik van ons minimabeleid verder te verhogen. Daarbij houden wij oog voor de groep die nog niet gemakkelijk gebruik maakt van deze mogelijkheden.

Bijlagen

Bijlage 1

Voorbeeld- en referentiebudget van een alleenstaande

Onderstaande cijfers zijn ontleent aan het Budget Handboek 2016 (Nibud, 2016). Het voorbeeldbudget is een 'huishoudboekje' dat door het NIBUD bij een gegeven inkomen en huishouden sluitend wordt gemaakt. De referentiebudgetten zijn daadwerkelijk uitgaven gebaseerd op de laatst beschikbare cijfers van het CBS (Budgetonderzoek 2013).

Verder geldt dat in de post huur de werkelijke huur is genomen en voor eigenaarbewoners de bruto hypotheek. Huurtoeslag en belastingvoordeel zijn in het inkomen verwerkt.

	Minimum*		**Modaal**		**Verschil Referentie**
	Voorbeeld	Referentie	Voorbeeld	Referentie	€ Min - mod
Totaal inkomen	**1.251**	**1.250**	**2.250**	**2.250**	**-1.000**
Totaal uitgaven	**1.251**	**1.528**	**1.955**	**2.320**	**-792**
Huur	427	417	471	561	-144
Gas	59	80	67	87	-7
Elektriciteit	20	28	22	31	-3
Water	9	9	10	9	0
Heffingen	*	36	44	51	-15
Telefoon, televisie en internet	49	64	77	79	-15
Verzekeringen	157	151	157	192	-41
Studiekosten	0	7	0	14	-7
Contributies en abonnementen	3	42	56	86	-44
Vervoer	14	110	273	259	-149
VASTE LASTEN	**738**	**943**	**1.175**	**1.368**	**-425**
Kleding	53	47	81	76	-29
Inventaris, onderhoud huis en tuin	95	72	132	182	-110
Extra ziektekosten	44	28	44	43	-15
Hobby/uitgaan/vakantie	*	119	223	259	-140
RESERVERINGSUITGAVEN	**192**	**266**	**480**	**559**	**-293**
Voeding	207	181	208	232	-51
Overige huish. Uitgaven	50	138	93	162	-24
HUISH. UITGAVEN	**257**	**319**	**300**	**393**	**-74**
*Voor posten met * *	*64*				
OVERSCHOT/TEKORT	**0,0**	**-278**	**295**	**-70**	**-208**

* Het voorbeeld inkomen voor het minimum is de PW-uitkering inclusief vakantiegeld en zorgtoeslag (en, zoals aangegeven, huurtoeslag)

Bijlage 2

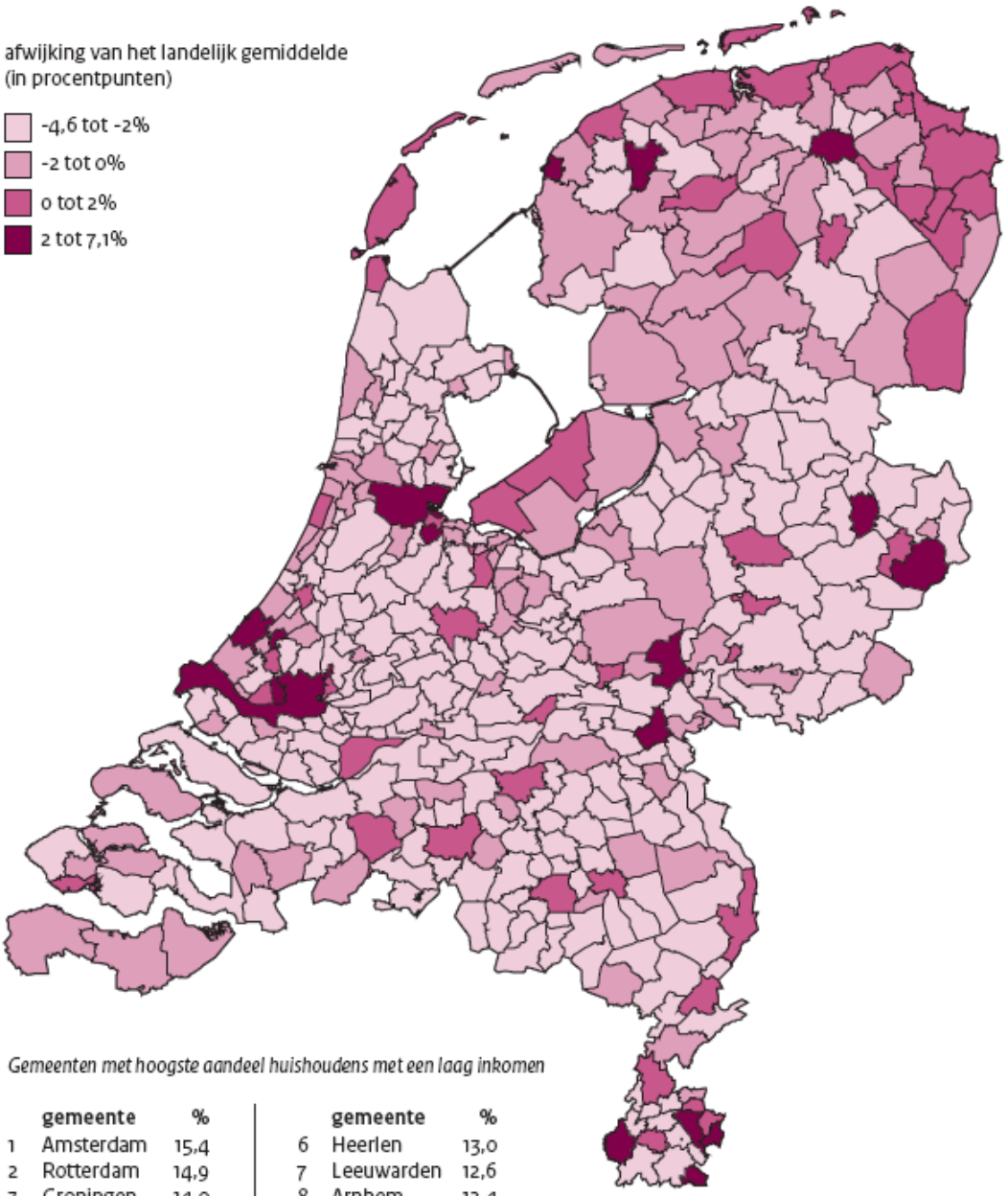
Uitgaven naar kostensoort bijzondere bijstand

	2014	2015	2016
Kosten bewindvoering	354.232	461.212	497.449
Kosten inrichting - Huisraad	147.923	222.813	207.918
Eenmalig levensonderhoud	22.463	70.872	60.928
Rechtsbijstand	35.973	33.427	37.555
Overige alg. levensbehoeften	17.783	15.201	25.147
Woonkosten tot huurgrens	21.604	14.769	21.142
Woonkosten boven huurgrens	40.216	60.484	15.070
Kinderopvang	10.354	9.486	13.026
Reiskosten arbeid of scholing	3.978	3.962	12.789
Reiskosten	3.943	9.599	11.415
Aanv.levensonderh.<21 alleenst	5.090	6.908	10.842
Kleding - Schoeisel	7.067	3.165	6.723
Huishoud. hulp - Gezinshulp	3.905	5.647	5.330
Kosten tandarts	5.403	1.396	5.098
Hulpmiddelen, niet zijnde bril	2.188	7.611	4.360
Dieetkosten	2.262	2.168	3.620
Begrafeniskosten		852	3.364
Maaltijdvoorziening	912	2.082	3.090
Verhuiskosten	2.610	417	2.678
Kinderopvang arb. of scholing	1.003	62	1.896
Alarmsysteem	1.240	2.733	1.372
Kosten i.v.m. geboorte	4.812	2.550	1.204
Overige kosten fin.transacties	2.594	10	1.187
Overige kosten levensonderhoud	5.419	1.521	832
Kosten identificatie	382		656
Ziektekostenverzekering	178	1.409	562
Kosten specialist	571	228	554
Voorzieningen i.v.m. handicap	2.834	92	547
Kinderopvang			530
Overige med. - paramed. hulp	1.216	80	478
Nabetaling CZM			451
Overige kosten	3.427	7.711	390
Arbeidsongeschiktheidsverz.		513	385
Kosten telefoon		405	214
Kosten scholing (eenmalig)	201	95	163
Overige kosten woonvoorziening	55	10.156	87
Overige vervoerskosten	4.376	1.636	74
Autokosten	96	120	
Betaling n.a.v. borgstelling	1.711	838	
Bril	149		
Garantietoeslag	1.405		

Kosten eigen vervoermiddel	463	1.403	
Kosten woonvoorz. (eenm.)		1.801	
Kst. fysio- of psychotherapie	155	152	
Opname ziekenhuis e.d.	200		
Opvang - Huisv. pension-hotel		870	
Overige kosten huishouding	785	1.232	
Overige opvang		1.030	
Rente-Aflossing schulddelging	2.125		
Toeslag boven norm(belast)		177	
Verwarmings- verlichtingkosten	453		
Verwervingskosten	6.282		
Zorg- en hulpverlening	720		
Totaal	**730.761**	**968.895**	**959.127**

Bijlage 3

Aandeel huishoudens met een laag inkomen per gemeente, 2011
(bron, Armoedesignalement 2013)

Gemeenten met hoogste aandeel huishoudens met een laag inkomen

	gemeente	%		gemeente	%
1	Amsterdam	15,4	6	Heerlen	13,0
2	Rotterdam	14,9	7	Leeuwarden	12,6
3	Groningen	14,0	8	Arnhem	12,4
4	Den Haag	14,0	9	Enschede	12,3
5	Vaals	13,7	10	Kerkrade	11,8